

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022- - Nr. ( ) 10-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1343 2, 5, 8, 9, 10, 12, 12¹, 15, 17, 21, 22, 23, 26 IR 30 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR II SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 3¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO TEIKIMO

Atsižvelgdama į 2022 m. lapkričio 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybėje vykusio tarpinstitucinio pasitarimo metu pareikštas pastabas, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija teikia patikslintą Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 2, 5, 8, 9, 10, 12, 12¹, 15, 17, 21, 22, 23, 25, 26 ir 30 straipsnių pakeitimo ir II skyriaus pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 3¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – įstatymo projektas).

Įstatymo projekto tikslas – užtikrinti racionalų, teisėtą ir pagrįstą Privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) fondo biudžeto lėšų naudojimą bei apibrėžti Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis apmokamos sveikatos priežiūros apimtį.

I. Sprendžiama problema	<p>– atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės rekomendacijas (2017 m. rugsėjo 29 d. Valstybinio audito ataskaita FA-2017-P-10-10-4-1), sveikatos priežiūros, atitinkančios PSD draudiminio įvykio apibrėžimą, išlaidos turi būti apmokamos PSD fondo biudžeto lėšomis, sukauptomis iš PSD įmokų, o neatitinkančios – kito šaltinio lėšomis. Valstybė iki 2021 m. neskyrė pakankamai lėšų valstybės deleguotoms funkcijoms vykdyti (pavyzdžiui, 2020 metais iš valstybės biudžeto buvo skirta apie 40 mln. eurų, o šių lėšų poreikiui patenkinti reikėjo daugiau kaip 100 mln. eurų), tačiau šios lėšos įeina į bendras PSD fondo biudžeto pajamas, todėl finansuojant valstybės deleguotas funkcijas mokama iš bendro PSD fondo biudžeto – taip išlaidos yra sumaišomos ir <i>de facto</i> minėtų funkcijų vykdymas apmokamas iš skirtingų šaltinių gaunamomis lėšomis;</p> <p>– vis daugiau PSD nebūdingų funkcijų (pavyzdžiui, nelegalių migrantų sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimas, atstovavimas valstybei teismuose pacientų sveikatai padarytos žalos atlyginimo bylose ir kt.) valstybė deleguoja Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) ir šių funkcijų vykdymas finansuojamas PSD fondo biudžeto lėšomis, kai neužtenka valstybės biudžeto skiriamų lėšų;</p> <p>– išieškotos ar grąžintos lėšos už PSD fondo biudžetui padarytą žalą ir vaistinio preparato rinkodaros teisės turėtojų (jų atstovų) arba juridinių asmenų, turinčių didmeninio platinimo licenciją, pervestos lėšos pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis, sudarytas su VLK, laikomos PSD fondo biudžeto pajamomis. Šios grąžintos arba pervestos lėšos</p>
-------------------------	--

	<p>patenka į bendrą PSD fondo biudžetą (t. y. nepriskiriamos konkrečiai jo išlaidų eilutei (pavyzdžiui, vaistams kompensuoti), pagal kurią buvo išmokėtos atitinkamos sumos). Tai neleidžia pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis pervestų lėšų naudoti išimtinai vaistams kompensuoti ir taip pagerinti vaistų prieinamumą pacientams. Taip pat tai neatitinka 11-ojo viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto „Sąnaudos“, patvirtinto Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 1K-059 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 11-ojo standarto patvirtinimo“ (toliau – standartas „Sąnaudos“), nuostatų, pagal kurias lėšos, pervestos vykdant gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis, turėtų būti laikomos ne PSD fondo biudžeto pajamomis, o PSD fondo sąnaudų (išlaidų vaistams) kompensacija.</p> <p>Išieškotos ar grąžintos lėšos už PSD fondo biudžetui padarytą žalą kasmet sudaro iki 3 mln. eurų, o lėšos, pervedamos pagal gydymo prieinamumo gerinimo ir rizikos pasidalijimo sutartis, – apie 28 mln. eurų;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ekstremaliųjų situacijų metu atsiradusios praktinės problemos dėl PSD fondo biudžeto lėšų naudojimo. Pavyzdžiui, pagal valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo sprendimus PSD fondo biudžeto rezervo lėšomis apmokama nelegalių migrantų sveikatos priežiūra, kuri turėtų būti finansuojama valstybės biudžeto lėšomis. Tokia funkcija nėra numatyta Sveikatos draudimo įstatyme (toliau – SDĮ). Be to, šios PSD fondo biudžeto rezervo išlaidos turėtų būti kompensuotos valstybės biudžeto lėšomis; – painus PSD fondo biudžeto rezervo reglamentavimas. PSD fondo biudžeto pagrindinė dalis pagal savo pobūdį ir naudojimo tvarką turėtų būti stabilesnė ir naudojama tik išimtiniais (krašutiniais) atvejais, o rizikos valdymo dalis skirta naudoti dažnesnėse situacijose ir naudojama lankstesne tvarka. Pagal dabar galiojantį reglamentavimą esant tam tikroms situacijoms (pavyzdžiui, ekstremaliajai situacijai) pirmiau naudojamos pagrindinės dalies lėšos, o kai jų nepakanka – skiriamos rezervo rizikos valdymo dalies lėšos, nors turėtų būti atvirkščiai – pagrindinės dalies lėšos turėtų būti skiriamos, kaip minėta, tik krašutiniais atvejais. Be to, rezervo rizikos valdymo dalies lėšos vienais atvejais skiriamos sveikatos apsaugos ministro įsakymu, kitais – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu. <p>SDĮ nėra numatyta prievolė dirbantiems asmenims už kalendorinį mėnesį, kurį nėra apskaičiuota pajamų, patiems sumokėti PSD įmokas. Taip pat dalis Ukrainos piliečių, dirbančių Lietuvoje, išvyko iš Lietuvos, suteikus jiems nemokamas atostogas ar kitaip atleidus juos nuo pareigų (išsaugant darbo vietą), todėl karo Ukrainoje laikotarpiu Ukrainos piliečiai turėtų būti atleisti nuo PSD įmokų mokėjimo.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1) Aiškiai atskirti valstybės deleguotas funkcijas, numatyti atskirą nuo PSD fondo lėšų joms skirtų valstybės biudžeto lėšų administravimą ir atitinkamai patikslinti nuostatas dėl valstybės biudžeto lėšų skyrimo, VLK funkcijų;</p> <p>2) papildyti PSD fondo biudžetui valstybės deleguotų funkcijų sąrašą nauja funkcija – Lietuvos Respublikos Seimui įvedus tiesioginį valdymą, karo, nepaprastąją padėtį, paskelbus mobilizaciją ar priėmus sprendimą panaudoti ginkluotąsias pajėgas, Vyriausybei paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, pagal atitinkamoje situacijoje įgalioto priimti sprendimus asmens sprendimus</p>

	<p>apmokėti PSD fondo biudžeto lėšomis nekompensuojamas išlaidas;</p> <p>3) įtvirtinti nuostatą, kad tais atvejais, kai einamaisiais metais valstybės biudžeto asignavimų valstybės deleguotoms funkcijoms finansuoti neužtenka, laikinai iki einamųjų metų pabaigos jų nenutrūkstamam vykdymui užtikrinti gali būti skiriamos PSD fondo biudžeto einamųjų metų viršplaninės pajamos arba PSD fondo biudžeto rezervo lėšos. Ne vėliau kaip per dvejus metus šiuo tikslu panaudotos PSD fondo lėšos kompensuojamos valstybės biudžeto lėšomis. Siūloma atitinkamai patikslinti nuostatas dėl PSD fondo biudžeto rezervo rizikos valdymo dalies lėšų naudojimo;</p> <p>4) tikslinti PSD biudžeto pajamų struktūrą;</p> <p>5) aiškiau (nuosekliau) reglamentuoti rezervo lėšų naudojimo pagrindus. Siūloma pirmiau apibrėžti, kam sveikatos apsaugos ministro sprendimu naudojamos rizikos valdymo dalies lėšos;</p> <p>6) apibrėžti PSD principus, aiškiau reglamentuoti apdraustiesiems PSD (toliau – apdraustieji) kompensuojamą sveikatos priežiūrą – numatyti, kad PSD fondo biudžeto lėšomis kompensuojama su draudiminiu įvykiu susijusi sveikatos priežiūra ir tiesiogiai su draudiminiu įvykiu nesusijusi, tačiau padedanti išvengti draudiminio įvykio sveikatos priežiūra, taip pat dantų protezavimas (ne visiems apdraustiesiems). Taip pat siūloma šiuo metu valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas ortopedijos technines priemones, vakcinas, numatytas Nacionalinėje imunoprofilaktikos programoje, bei asmens sveikatos priežiūros specialistų teikiamas paslaugas pagal prevencines programas priskirti PSD fondo biudžeto finansuojamai sveikatos priežiūrai;</p> <p>7) atsisakyti netikslingo kompensuojamųjų vaistų sąrašo;</p> <p>8) sudaryti teisinės prielaidas esant ekstremaliajai situacijai ir (ar) karantinui (taip pat kitais Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 20 punkte nurodytais atvejais) VLK vykdyti kitas jai naujai pavedamas PSD nebūdingas funkcijas;</p> <p>9) nuosekliau reglamentuoti PSD fondo rezervo lėšų skyrimo pagrindus;</p> <p>10) nustatyti: jei asmenims, turintiems darbo santykius (arba santykius, savo esme atitinkančius darbo santykius), už kalendorinį mėnesį nėra apskaičiuota pajamų, nuo kurių skaičiuojamos PSD įmokos, ir šie asmenys nevykdo jokios kitos veiklos, dėl kurios atsirastų prievolė patiems (už juos) mokėti PSD įmokas kaip kitai draudžiamųjų asmenų kategorijai priklausantiems asmenims, taip pat jei asmenys nėra draudžiami valstybės lėšomis, iki kitų metų gegužės 1 d. už kalendorinį mėnesį, kurį pajamų neturėjo, jie privalo sumokėti 6,98 procento Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos, galiojančios mėnesio, už kurį mokama įmoka, paskutinę dieną, dydžio PSD įmokas. Taip pat nustatyti, kad karo Ukrainoje laikotarpiu ši nuostata netaikoma Ukrainos piliečiams, kurie įsidarbino iki 2022 m. vasario 24 d. ir kurie dėl karo Ukrainoje išvyko iš Lietuvos, suteikus jiems nemokamas atostogas ar kitaip atleidus juos nuo pareigų (išsaugant darbo vietą);</p> <p>11) kiti įstatymo patikslinimai, siekiant tobulinti PSD teisinį reglamentavimą.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Priėmus Įstatymo projektą, nereikės skirti papildomų valstybės biudžeto lėšų valstybės deleguotoms PSD fondo biudžetui funkcijoms vykdyti, tačiau, tvirtinant 2023 metų PSD fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymą, papildomai reikėtų numatyti valstybės biudžeto asignavimus, skiriamus už valstybės deleguotų funkcijų vykdymo administravimą, t. y. šio administravimo</p>

	sąnaudoms kompensuoti. Atsižvelgiant į tai, kad 2022 metais valstybės biudžeto asignavimai deleguotoms valstybės funkcijoms vykdyti sudaro 151 mln. eurų, šios sąnaudos galėtų sudaryti apie 1,5 mln. eurų, jei kompensacija būtų 1 proc.
IV. Nauda visuomenei	Priėmus įstatymo projektą galės būti kompensuojama daugiau vaistų, nes, vaistinio preparato registruotojams (jų atstovams) ir juridiniams asmenims, turintiems didmeninio platinimo licenciją, grąžinus lėšas, šias lėšas bus galima naudoti vaistams kompensuoti.

Sprendžiant pirmiau nurodytas problemas iš dalies būtų įvykdyta:

– Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos priemonių plano 4.2.6 papunktis „Parngti ir priimti Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimus – numatyti naujus PSDF biudžeto sudarymo ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų apmokėjimo, vaistų ir medicinos pagalbos priemonių įsigijimo išlaidų bei medicinos priemonių (prietaisų) kompensavimo mechanizmus“;

– 2020 m. liepos 13 d. neformalaus ministrų pasitarimo protokolo Nr. NV-2046 „Dėl 2021–2023 m. valstybės biudžeto asignavimų ir siekiamų rezultatų“ II dalies 2.2 papunktyje nurodyta 2.3 užduotis „Atsižvelgiant į Konstitucinio teismo ir Valstybės kontrolės išvadas užtikrinti, kad valstybės deleguotoms funkcijoms (imunoprofilaktikos programai, kraujo donorystei, būtinajai pagalbai, ortopedijos technikos priemonėms) būtų skiriama pakankamai lėšų iš valstybės biudžeto; Valstybė prisiimtus įsipareigojimus vykdo iš dalies – neskiriami pakankami asignavimai valstybės deleguotoms funkcijoms: imunoprofilaktikos programai, kraujo donorystei, būtinajai pagalbai, ortopedijos technikos priemonėms įsigyti. Valstybės biudžeto asignavimai padengia tik penktadalį išlaidų, būtinų prisiimtiems įsipareigojimams vykdyti“.

Į įstatymo projektą inkorporuoti keitimai, kurie jau buvo aptarti Lietuvos Respublikos Vyriausybėje ministerijų atstovų pasitarime (Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 15, 22, 23 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (TAIS Nr. 22-4969(2))). Pasitarimo metu dėl šių keitimų ministerijų atstovai pastabų nepateikė, tačiau buvo pasiūlyta šiuos pakeitimus inkorporuoti į būsimą Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijai rengiamą įstatymo projektą. Taip pat pasiūlyta papildomai įtraukti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengiamo SDĮ pakeitimo nuostatas dėl draudžiamųjų prievolės mokėti PSD įmokas, kai jie dirbdami samdomą darbą negauna draudžiamųjų pajamų (pvz., yra neapmokamose atostogose), ir dėl Lietuvoje dirbančių ukrainiečių, išvykusių į Ukrainą ginti šalies, atleidimo nuo šios prievolės.

Įstatymo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų projektų informacinės sistemos Projektų registravimo posistemyje (TAIS).

Įstatymo projektas TAIS buvo derinamas su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Į visas Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastabas buvo atsižvelgta. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pastaba ir papildomai darbine tvarka pareikšta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pastaba suderintos darbo tvarka.

Įstatymo projektą parengė VLK Teisės skyriaus patarėja E. Galčiūtė, tel. (8 5) 236 4141, el. p. evelina.galciute@vlk.lt, jo rengimą koordinavo Teisės skyriaus vedėjas T. Ragauskas, tel. (8 5) 236 4145, el. p. tomas.ragauskas@vlk.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 2 lapai.
2. Įstatymo projektas, 8 lapai.
3. Įstatymo projekto lyginamasis variantas, 11 lapų.
4. Įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 12 lapų.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės posėdžio protokolo projektas, 1 lapas.

Sveikatos apsaugos ministras

Arūnas Dulkys

Evelina Galčiūtė, tel. (8 5) 236 4141, el. p. evelina.galciute@vlk.lt